

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa

(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang

Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm

Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu

Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 19

QUYỂN THỨ 458

HỘI THỨ HAI

Phẩm

THẬT NGŨ

Thứ 65 - 2

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân ưa muốn lắng nghe sở thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, nghe rồi thọ trì, đọc tụng thông lanh, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý; vì các thiện nam tử, thiện nữ nhân Bồ-Tát thừa tuyên nói khai chỉ, dạy bảo dạy trao. Phải biết người kia từng ở quá khứ gần gũi chư Phật nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế. Nghe rồi thọ trì, đọc tụng thông lanh, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, cũng từng vì người tuyên nói khai chỉ dạy bảo dạy trao.

Khánh Hỷ phải biết: Các thiện nam tử, thiện nữ nhân này, từng ở quá khứ vô lượng chỗ Phật trông các căn lành, nên ở đời nay năng hiện việc này.

Các thiện nam tử, thiện nữ nhân đây nên khởi nghĩ này: Ta trước chẳng theo Thanh văn, Độc giác nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu như thế, định theo từ Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu như thế. Ta trước chẳng ở Thanh văn, Độc giác trông các căn lành, định ở Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác trông các căn lành. Do nhân duyên này nay được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu đây, ưa muốn thọ trì, đọc tụng thông lanh, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, rộng vì người nói, được không nhàm mỏi. Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân ưa muốn lóng nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, nghe rồi thọ trì, đọc tụng thông lanh, tinh siêng tu học, suy nghĩ đúng lý, hoặc nghĩa hoặc văn, hoặc pháp hoặc ý, hoặc lời khéo trị đều năng thông suốt. Các thiện nam tử, thiện nữ nhân này, thời được hiện thấy tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa nghĩa thú thắm sâu, sanh tịnh tin hiểu, chẳng hủy chẳng báng, chẳng thể trở hoại. Các thiện nam tử,

thiện nữ nhân này đã từng cúng dường vô lượng chư Phật, ở chỗ chư Phật phát hoằng thệ nguyện trồng các căn lành, cũng được vô lượng chơn thiện tri thức nhiếp thọ.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân, năng đổi chỗ thắng phước điền Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác trồng các căn lành, tuy định sẽ được hoặc quả Thanh văn, hoặc quả Độc giác, hoặc quả Như Lai, mà chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề; cần đổi nghĩa thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu khéo suốt không ngại, tu hành Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

An trụ nội không cho đến vô tánh tự tánh không. An trụ chơn như cho đến bất tư nghì giới. An trụ khổ tập diệt đạo thánh đế.

Tu hành bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Tu hành bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Tu hành tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Tu hành không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Tu hành Cự hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Tu hành tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Tu hành năm nhãn, sáu thần thông.

Tu hành Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Tu hành pháp vô vong thất,

tánh hằng trụ xả. Tu hành nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí khiến được viên mãn.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát năng đối nghĩa thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu khéo suốt không ngại, tu hành Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa khiến được viên mãn. Như vậy cho đến tu hành nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí khiến được viên mãn. Bồ-Tát Ma-ha-tát này hoặc trụ Thanh văn hoặc bậc Độc giác, chẳng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, không có lẽ ấy. Vậy nên, chúng Bồ-Tát Ma-ha-tát muốn chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, nên đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa nghĩa thú thẳm sâu khéo suốt không ngại tu hành Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa khiến được viên mãn. Như vậy cho đến tu hành nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí khiến được viên mãn.

Vậy nên, Khánh Hỷ! Ta đem Bát-nhã Ba-la-mật-đa giao phó cho ngươi, nên chính thọ trì, đọc tụng thông lanh, chớ cho quên mất.

Khánh Hỷ phải biết: Trừ kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đây, thọ trì các pháp khác mà Ta đã thuyết, nếu có quên mất tội ấy hãy nhẹ. Nếu đối kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu chẳng

khéo thọ trì thấp đến một câu có bị quên mất, tội đây rất nặng.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu đối kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, thấp đến một câu năng khéo thọ trì chẳng để quên mất, được phước vô lượng. Nếu đối kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu chẳng khéo thọ trì, thấp đến một câu có bị quên mất phải bị tội nặng, phước lượng đồng trước.

Khánh Hỷ! Vậy nên Ta đem kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu ân cần giao phó cho người, phải chính thọ trì, đọc tụng thông lanh, suy nghĩ đúng lý, rộng vì người thuyết phân biệt khai chỉ, khiến kẻ nghe thọ hiểu rõ văn nghĩa, ý thú rất ráo. Lại năng vì người diễn nói đúng lý.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân đối kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thắm sâu, thọ trì đọc tụng, rớt ráo thông lanh, suy nghĩ đúng lý, rộng vì người thuyết thời là thọ trì, nhiếp lấy tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề quá khứ, vị lai, hiện tại.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân khởi tâm rất tịnh hiện ở chỗ Ta, muốn đem các thứ thượng diệu tràng hoa, hương xoa hương bột thầy, y phục anh lạc, bảo tràng phan

lọng, kỹ nhạc đèn sáng, cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen không lúc chán mỗi. Phải đối kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu, chăm lòng lóng nghe, thọ trì đọc tụng, rớt ráo thông lanh, suy nghĩ đúng lý, rộng vì người thuyết. Hoặc lại thơ tả các báu trau dồi, thường đem các thứ thượng diệu tràng hoa, hương xoa hương bột tẩy, y phục anh lạc, bảo tràng phan lọng, kỹ nhạc đèn sáng, cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen, chớ nên biếng lười.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu, thời là cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen nơi Ta, cũng là cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen hiện tại mười phương thế giới tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác hiện đang thuyết pháp; và cũng là cúng dường cung kính, tôn trọng ngợi khen chư Phật quá khứ, vị lai.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, khởi tâm tịnh tín cung kính ưa muốn, tức đối quá khứ, vị lai, hiện tại tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đem tâm tịnh tín cung kính ưa muốn.

Khánh Hỷ! Nếu người cung kính ưa muốn nơi Ta, chẳng bỏ rơi Ta, cũng phải mạnh mẽ cố gắng bội gia cung kính ưa muốn chẳng bỏ Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, thấp đến một câu chớ cho quên mất.

Khánh Hỷ! Ta thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, dặn dò giao phó nhân duyên tuy có vô lượng, tóm tắt mà nói: Như Ta đã là Đại sư các người, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu phải biết cũng là Đại sư các người. Các người trời người kính trọng nơi Ta, cũng phải kính trọng Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu.

Khánh Hỷ! Vậy nên Ta đem vô lượng phương tiện khéo léo, giao phó người kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, người phải thọ trì chớ để quên mất. Ta nay đem Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đây đối trước các trời, người, a-tổ-lạc thấy vô lượng đại chúng dặn dò giao phó cho người.

Khánh Hỷ! Ta nay thật lời bảo người, có các kẻ tịnh tín muốn chẳng bỏ Phật, muốn chẳng bỏ Pháp, muốn chẳng bỏ Tăng; lại muốn chẳng bỏ chư Phật quá khứ, vị lai, hiện tại đã chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, rất nên chẳng bỏ Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu. Như vậy gọi là pháp chư Phật chúng ta dạy bảo dạy trao cho các đệ tử.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân ưa muốn lắng nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, thọ trì đọc tụng, rớt ráo thông lanh, suy nghĩ đúng lý, dùng vô lượng môn rộng vì người thuyết, phân biệt khai chỉ, thi thiết an lập, khiến kia dễ hiểu, tinh siêng tu học. Các thiện nam tử, thiện nữ nhân này mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, năng gần viên mãn Nhất thiết trí trí. Vì có sao? Khánh Hỷ! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đã được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều nương Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy.

Khánh Hỷ phải biết: Chư Phật quá khứ, vị lai, hiện tại đều nương Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, xuất sanh Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Vậy nên, Khánh Hỷ! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát muốn được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề phải siêng tinh tiến tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế. Vì có sao? Khánh Hỷ! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu là mẹ các Bồ-Tát Ma-ha-tát để các Bồ-Tát Ma-ha-tát vậy.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát tinh siêng tu học Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Vậy nên, Khánh Hỷ! Ta đem sáu Ba-la-mật-đa đây, thêm lần này nữa, dặn dò giao phó cho người, nên chính thọ trì, chớ để quên mất. Sở dĩ vì sao? Sáu thứ Ba-la-mật-đa như thế là kho pháp vô tận các Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, tất cả Phật pháp từ đây sanh vậy.

Khánh Hỷ phải biết: Chư Phật hiện tại, quá khứ, vị lai đã thuyết pháp yếu, đều là kho pháp vô tận sáu thứ Ba-la-mật-đa đã chảy ra vậy.

Khánh Hỷ phải biết: Chư Phật hiện tại, quá khứ, vị lai đều nương kho pháp vô tận sáu thứ Ba-la-mật-đa tinh siêng tu học, chứng được Vô Thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Khánh Hỷ phải biết: Tăng chúng Thanh văn của Chư Phật hiện tại, quá khứ, vị lai đều nương kho pháp vô tận sáu thứ Ba-la-mật-đa tinh siêng tu học, đối cõi Vô dư y diệu Niết-bàn mà vào Niết-bàn.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Giả sử các người vì bồ-đặc-già-la Thanh văn thừa thuyết Thanh văn pháp. Nhờ pháp đây nên hữu tình Tam thiên đại thiên thế giới tất cả đều chứng quả A-la-hán, cũng chưa vì Ta làm Phật đệ tử làm việc đáng làm. Nếu các người năng vì bồ-đặc-già-la Bồ-Tát thừa tuyên nói một câu pháp tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, tức gọi vì Ta làm Phật đệ tử làm việc đáng làm. Ta

đôi việc này rất sanh tùy hỷ hơn đôi các người giáo hóa tất cả hữu tình Tam thiên đại thiên thế giới đều khiến chúng được quả A-la-hán.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Giả sử tất cả hữu tình Tam thiên đại thiên thế giới do sức người dạy, chẳng trước chẳng sau đều được thân người, đồng thời chúng được quả A-la-hán. Các A-la-hán này có bao việc phước nghiệp thí tánh, việc phước nghiệp giới tánh, việc phước nghiệp tu tánh thù thắng. Nơi ý hiểu sao? Việc phước nghiệp kia ấy là nhiều chăng?

Khánh Hỷ thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều. Việc phước nghiệp kia vô lượng vô số.

Phật bảo: Khánh Hỷ! Nếu có đệ tử Thanh văn năng vì Bồ-Tát Ma-ha-tát tuyên nói pháp tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa qua một ngày đêm, chỗ được nhóm phước rất nhiều hơn trước.

Khánh Hỷ phải biết: Thôi một ngày đêm chỉ qua một ngày, lại thôi một ngày chỉ qua nửa ngày, lại thôi nửa ngày chỉ qua một giờ, lại thôi một giờ chỉ qua bữa ăn, lại thôi bữa ăn chỉ qua lát ngắn, lại thôi lát ngắn chỉ qua tức khắc, lại thôi tức khắc chỉ qua trong nháy mắt, người Thanh văn này năng vì chúng Bồ-Tát Ma-ha-tát tuyên nói pháp tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chỗ được nhóm phước rất nhiều hơn trước. Vì có sao? Vì người Thanh văn

này chỗ được nhóm phước quá hơn công đức tất cả Thanh văn, Độc giác vậy.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát vì bồ-đặc-già-la Thanh văn thừa tuyên nói các thứ pháp Thanh văn thừa. Giả sử tất cả hữu tình Tam thiên đại thiên thế giới nhờ pháp đây nên thấy đều chứng được quả A-la-hán, đều đủ các thứ công đức thù thắng. Nơi ý hiểu sao? Bồ-Tát Ma-ha-tát này do nhân duyên đây chỗ được nhóm phước ấy là nhiều chăng?

Khánh Hỷ thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Rất nhiều. Bồ-Tát Ma-ha-tát này chỗ được nhóm phước vô lượng vô biên.

Phật bảo: Khánh Hỷ! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát vì Thanh văn thừa hoặc Độc giác thừa, hoặc Vô thượng thừa các thiện nam tử, thiện nữ nhân, tuyên nói pháp tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa qua một ngày đêm, chỗ được nhóm phước rất nhiều hơn trước.

Khánh Hỷ phải biết: Thôi một ngày đêm chỉ qua một ngày, lại thôi một ngày chỉ qua nửa ngày, lại thôi nửa ngày chỉ qua một giờ, lại thôi một giờ chỉ qua bữa ăn, lại thôi bữa ăn chỉ qua lát ngắn, lại thôi lát ngắn chỉ qua tức khắc, lại thôi tức khắc chỉ qua trong nháy mắt. Bồ-Tát Ma-ha-tát này năng vì

các thiện nam tử, thiện nữ nhân Tam thừa tuyên nói pháp tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa, chỗ được nhóm phước rất nhiều hơn trước vô lượng vô số. Vì có sao? Vì pháp thí tương ưng Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu quá hơn tất cả pháp thí tương ưng Thanh văn, Độc giác và các công đức Nhị thừa kia vậy. Sở dĩ vì sao? Bồ-Tát Ma-ha-tát này tự cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cũng đem pháp tương ưng Đại thừa chỉ ra dạy dẫn khen gắng vui mừng các hữu tình, khiến đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề được Bất thối chuyển.

Khánh Hỷ phải biết: Bồ-Tát Ma-ha-tát này tự tu Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng dạy người tu Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Tự tu bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi, cũng dạy người tu bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi.

Tự trụ nội không cho đến vô tánh tự tánh không, cũng dạy người trụ nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Tự trụ chơn như cho đến bất tư nghì giới, cũng dạy người trụ chơn như cho đến bất tư nghì giới. Tự trụ khổ tập diệt đạo thánh đế, cũng dạy người trụ khổ tập diệt đạo thánh đế.

Tự tu bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định; cũng dạy người tu bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Tự tu tám giải thoát cho đến mười

biển xứ, cũng dạy người tu tám giải thoát cho đến mười biển xứ. Tự tu không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn; cũng dạy người tu không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn.

Tự tu Bồ-Tát địa, cũng dạy người tu Bồ-Tát địa. Tự tu tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn; cũng dạy người tu tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Tự tu năm nhãn, sáu thần thông; cũng dạy người tu năm nhãn, sáu thần thông. Tự tu Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng; cũng dạy người tu Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng.

Tự tu ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo; cũng dạy người tu ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo. Tự tu pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả; cũng dạy người tu pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả.

Tự tu nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí; cũng dạy người tu nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Tự tu tất cả hạnh Bồ-Tát Ma-ha-tát, cũng dạy người tu tất cả hạnh Bồ-Tát Ma-ha-tát.

Tự tu chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cũng dạy người tu chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Tự tu Nhất thiết trí trí, cũng dạy người tu

Nhất thiết trí trí. Do nhân duyên này căn lành thêm lớn, nếu đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề mà có quay lui, không có lẽ ấy.

Bấy giờ, bốn chúng vây quanh Như Lai, khen nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa giao phó dặn dò Khánh Hỷ khiến thọ trì rồi. Lại đối trước hội đại chúng tất cả trời, rồng, được xoa, nói rộng cho đến người phi người thấy, hiện sức thần thông khiến chúng đều thấy Bất Động Như Lai, Thanh văn Bồ-Tát vây quanh trước sau vì chúng như hiểu tuyên nói diệu pháp và thấy tướng nghiêm tịnh cõi kia. Thanh văn Tăng kia đều A-la-hán, các lậu đã hết, không còn phiền não, được chơn tự tại, tâm khéo giải thoát, huệ khéo giải thoát, như tập ngựa khôn, cũng như rồng lớn, đã làm nên làm, đã xong đáng xong, bỏ các gánh nặng, đã được lợi mình, hết gút các cõi, chính biết giải thoát, chăm lòng tự tại, rất ráo rệ nhất. Bồ-tát Tăng kia tất cả đều là chúng trông quen biết, được đà-la-ni, được vô ngại, lượng công đức trí huệ in như biển cả.

Sau đó Thế Tôn thu sức thần thông, khiến chúng hội đầy trời, rồng, được xoa, nói rộng cho đến người phi người thấy chẳng còn thấy Bất Động Như Lai, Thanh văn Bồ-Tát và các đại chúng, cùng tướng nghiêm tịnh cõi Phật kia. Chúng hội Phật kia

và cõi nghiêm tịnh đều chẳng phải cảnh sở đối nhãn căn cõi này. Sở dĩ vì sao? Vì Phật thu thần lực đối cảnh xa kia không kiến duyên vậy.

Bấy giờ, Phật bảo cụ thọ Khánh Hỷ: Bất Động Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, cõi nước chúng hội người còn thấy chẳng?

Khánh Hỷ thưa rằng: Tôi chẳng còn thấy việc kia, vì chẳng phải sở hành nhãn đây vậy.

Phật bảo: Khánh Hỷ! Như Như Lai chúng hội cõi nước kia chẳng phải cảnh giới sở hành nhãn cõi này, phải biết các pháp cũng lại như thế, chẳng phải cảnh giới sở hành nhãn căn thấy. Pháp chẳng hành pháp, pháp chẳng thấy pháp, pháp chẳng biết pháp, pháp chẳng chứng pháp.

Khánh Hỷ phải biết: Tất cả pháp tánh không kể năng chứng, không kể năng kiến, không kể năng tri, không kể năng chứng, không động không tác. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp đều như hư không, không có tác dụng, vì năng lấy bị lấy tánh xa lìa vậy. Vì tất cả pháp chẳng thể nghĩ bàn, vì năng sở nghĩ bàn tánh xa lìa vậy. Vì tất cả pháp đều như huyền thấy, nhiều duyên hòa hợp tương tựa có vậy. Vì tất cả pháp không kể tác thọ, vọng hiện tượng có, không bền chắc vậy.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát năng hành như thế, năng thấy như thế, năng biết như thế, năng chứng như thế là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng chẳng chấp trước tướng các pháp này.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát khi học như thế là học Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát muốn được tất cả Ba-la-mật-đa mau chóng viên mãn, phải học Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Sở dĩ vì sao? Học như thế đối trong các học là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng, vô đẳng vô đẳng đẳng. Lợi vui tất cả hữu tình: kẻ không nương dựa vì làm nương dựa, kẻ không nương về vì làm nương về, kẻ không vào tới vì làm vào tới, kẻ không nhà cửa vì làm nhà cửa, kẻ không cứu hộ vì làm cứu hộ. Chư Phật Thế Tôn khai hứa xưng tán tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Khánh Hỷ phải biết: Nếu chúng các Bồ-Tát Ma-ha-tát và các Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác trụ trong học đây, năng đem tay hữu hoặc ngón chân hữu, cắt lấy thế giới Tam thiên đại thiên vứt bỏ phương khác, hoặc đem lại bản xứ, hữu tình trong ấy chẳng hay chẳng biết, không tổn không sợ. Sở dĩ vì sao? Vì oai lực công đức Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu chẳng thể nghĩ bàn vậy.

Khánh Hỷ phải biết: Chư Phật và các chúng Bồ-Tát Ma-ha-tát quá khứ, vị lai, hiện tại học Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây, đối các vô vi và pháp ba đời thấy đều được vô ngại trí kiến. Vậy nên, Khánh Hỷ! Ta nói học Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đây đối trong các học là tối là thắng, là tôn là cao, là diệu là vi diệu, là thượng là vô thượng, vô đẳng vô đẳng đẳng.

Khánh Hỷ phải biết: Có các kẻ muốn lấy lượng ngăn mé Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như kẻ ngu si muốn lấy lượng và ngăn mé hư không. Vì có sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu công đức không có lượng, không ngăn mé vậy.

Khánh Hỷ phải biết: Ta trọn chẳng nói công đức thắng lợi Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như danh thân thấy có lượng ngăn mé. Sở dĩ vì sao? Tất cả danh thân, cú thân, văn thân là pháp có lượng. Công đức thắng lợi Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, pháp chẳng có lượng. Chẳng phải các danh thân, cú thân, văn thân năng lường được công đức thắng lợi Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng chẳng phải công đức thắng lợi Bát-nhã Ba-la-mật-đa là bị kia lường.

Bấy giờ, Khánh Hỷ thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Vì nhân duyên nào Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu nói là vô lượng?

Phật bảo: Khánh Hỷ! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu tánh vô tận, nên nói là vô lượng, tánh xa lìa nên nói là vô lượng, tánh vắng lặng nên nói là vô lượng, như thật tế nên nói là vô lượng, như hư không nên nói là vô lượng.

Khánh Hỷ phải biết: Tất cả chư Phật Thế Tôn quá khứ, vị lai, hiện tại đều học Bát-nhã Ba-la-mật-đa rốt ráo viên mãn, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vì các hữu tình tuyên nói khai thị mà Bát-nhã Ba-la-mật-đa đây thường không có tận. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu ví như hư không chẳng thể tận vậy. Có các kẻ muốn tận Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu, thời là muốn tận ngần mé hư không.

Khánh Hỷ phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu cho đến Bồ thí Ba-la-mật-đa chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Nội không cho đến vô tánh tự tánh không chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Chơn như cho đến bất tư nghì giới chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Khổ tập diệt đạo thánh đế chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận.

Bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Bốn tinh lục, bốn vô lượng, bốn vô sắc định chẳng đã tận, chẳng nay

tận, chẳng sẽ tận. Tám giải thoát cho đến mười biến xứ chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận.

Không, vô tướng, vô nguyên giải thoát môn chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Năm nhãn, sáu thần thông chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận.

Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận.

Tất cả hạnh Bồ-Tát Ma-ha-tát chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Nhất thiết trí trí chẳng đã tận, chẳng nay tận, chẳng sẽ tận. Sở dĩ vì sao? Các pháp như thế không sanh không diệt, cũng không trụ khác, làm sao khá được thi thiết có tận?

Bấy giờ, Thế Tôn từ diện môn thè tướng lưỡi rộng dài trùm khắp diện luân. Hiện tướng lưỡi rồi,

từ khẩu vào lại, bảo Khánh Hỷ rằng: Nơi ý hiểu sao? Thế gian nếu có tướng lưới như vậy, phát ra lời nói có hư dối chăng?

Khánh Hỷ thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng dối.

Phật bảo: Khánh Hỷ! Người từ nay trở đi nên vì bốn chúng rộng thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, phân biệt khai thị, thi thiết an lập khiến kia dễ hiểu.

Khánh Hỷ phải biết: Trong kinh Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, rộng thuyết tất cả Bồ-đề phần pháp và các pháp tướng. Vậy nên tất cả bồ-đặc-già-la cầu Thanh văn thừa, bồ-đặc-già-la cầu Độc giác thừa, bồ-đặc-già-la cầu Vô thượng thừa, đều nên nương Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đây đã thuyết pháp môn, thường siêng tu học, chớ sanh chán mỏi. Nếu thường siêng tu học được như thế, sẽ mau chứng được chỗ tự sở cầu.

Lại nữa, Khánh Hỷ! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu là năng ngộ vào tất cả pháp tướng, là năng ngộ vào tất cả văn tự, là năng ngộ vào đà-la-ni môn. Các Bồ-Tát Ma-ha-tát nên đối đà-la-ni môn như thế thường siêng tu học. Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát thọ trì đà-la-ni môn như thế, mau năng chứng được tất cả biện tài, các vô ngại giải.

Khánh Hỷ phải biết: Kinh điển Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế mới là kho pháp vô tận chư Phật Thế Tôn quá khứ, vị lai, hiện tại. Vậy nên Ta nay phân minh bảo người: Nếu có kẻ đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu đây thọ trì đọc tụng, rỏ ráo thông lanh, suy nghĩ đúng lý, thời là thọ trì tất cả chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề quá khứ, vị lai, hiện tại.

Khánh Hỷ phải biết: Ta thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, là kẻ chân vững vàng năng dạo đi tới đường Bồ-đề, cũng là tất cả Vô thượng Phật pháp Đại đà-la-ni. Các người nếu năng thọ trì Bát-nhã Ba-la-mật-đa đà-la-ni thăm sâu như thế, thời là tổng trì tất cả Phật pháp khiến chẳng quên mất, cùng các hữu tình tận đời vị lai làm đại nhiều ích lớn.

HỘI THỨ HAI

Phẩm
VÔ TẬN
Thứ 66

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện khởi nghĩ như vậy: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất là sâu thẳm. Chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề cũng rất thẳm sâu. Ta phải hỏi Phật hai nghĩa thẳm sâu. Khởi nghĩ này rồi liền thưa Phật rằng:

Bạch Thế Tôn! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu tức Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề tức Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu. Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế và chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều rất thẳm sâu chẳng thể tận vậy. Vì duyên nào hai đây nói là vô tận?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu và Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều như hư không chẳng thể tận, nên nói là vô tận.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bồ-Tát Ma-ha-tát làm sao dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật nói: Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát phải quán sắc vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa; phải quán thọ tướng hành thức vô tận, nên

dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán nhãn xứ cho đến ý xứ đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán sắc xứ cho đến pháp xứ đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán nhãn giới cho đến ý giới đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán sắc giới cho đến pháp giới đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán nhãn thức giới cho đến ý thức giới đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán nhãn xúc cho đến ý xúc đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán địa giới cho đến thức giới đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán nhân duyên cho đến tăng thượng duyên đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán vô minh cho đến lão tử đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán nội không cho đến vô tánh tự tánh không đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán chơn như cho đến bất tư nghì

giới đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán khổ tập diệt đạo thánh đế đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán bốn tinh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán tám giải thoát cho đến mười biến xứ đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán Tịnh quán địa cho đến Như Lai địa đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán năm nhãn, sáu thần thông đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo đều vô tận, nên dẫn phát

Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán quả Dự lưu cho đến Độc giác Bồ-đề đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán tất cả hạnh Bồ-Tát Ma-ha-tát đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán Nhất thiết trí trí cũng vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát phải quán sắc như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa, phải quán thọ tướng hành thức như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Như vậy cho đến phải quán Nhất thiết trí trí như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát phải quán vô minh duyên hành như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán hành duyên thức như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán thức duyên danh sắc như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán danh sắc duyên lục xứ như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán lục xứ duyên xúc như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán xúc duyên thọ như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán thọ duyên ái như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán ái duyên thủ như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán thủ duyên hữu như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Phải quán hữu duyên sanh như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Phải quán sanh duyên lão tử sầu thán khổ ưu não như hư không vô tận, nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát nên dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế.

Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát quán sát mười hai duyên khởi như thế xa lìa hai bên. Chúng các Bồ-Tát Ma-ha-tát này bất cộng diệu quán.

Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát ngồi tòa Kim cương dưới cội Bồ-đề như thật quán sát mười hai duyên khởi, ví như hư không chẳng thể tận, nên mới năng chứng được Nhất thiết trí trí.

Thiện Hiện! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát dùng hành trụ vô tận như hư không, dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật quán sát mười hai duyên khởi, chẳng đọa Thanh văn và bậc Độc giác, mau chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện! Bồ-đặc-già-la trụ Bồ-Tát thừa, nếu đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề mà có quay lui, đều bởi chẳng nương tác ý khéo léo dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Do kia chẳng hiểu vì sao Bồ-Tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng đem hành trụ vô tận như hư không dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thật quán sát mười hai duyên khởi

Thiện Hiện! Các thiện nam tử, thiện nữ nhân trụ Bồ-Tát thừa, nếu đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề mà có quay lui đều bởi xa lìa phương tiện khéo léo dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát năng đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề được chẳng quay lui, tất cả đều nương phương tiện khéo léo dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Bồ-Tát Ma-ha-tát này nhờ nương phương tiện khéo léo như thế tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, đem hành

trụ vô tận như hư không dẫn phát Bát-nhã Ba-la-mật-đa, như thật quán sát mười hai duyên khởi. Bồ-Tát Ma-ha-tát này do nhân duyên đây mau được viên mãn Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu.

Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát khi quán sát pháp duyên khởi như thế chẳng thấy có pháp không nhân mà sanh, chẳng thấy có pháp không nhân mà diệt. Chẳng thấy có pháp tánh tướng thường trụ chẳng sanh chẳng diệt. Chẳng thấy có pháp có ngã, hữu tình, nói rộng cho đến tri giả, kiến giả. Chẳng thấy có pháp hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh, hoặc vắng lặng hoặc chẳng vắng lặng, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa.

Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát phải nên quán sát duyên khởi như thế tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện! Nếu khi Bồ-Tát Ma-ha-tát như thật quán sát pháp môn duyên khởi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, khi ấy Bồ-Tát Ma-ha-tát chẳng thấy sắc hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh, hoặc vắng lặng hoặc chẳng vắng lặng, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa. Cũng chẳng thấy thọ tướng hành thức hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh,

hoặc vắng lặng hoặc chẳng vắng lặng, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa.

Như vậy cho đến cũng chẳng thấy Nhất thiết trí trí hoặc thường hoặc vô thường, hoặc vui hoặc khổ, hoặc ngã hoặc vô ngã, hoặc tịnh hoặc bất tịnh, hoặc vắng lặng hoặc chẳng vắng lặng, hoặc xa lìa hoặc chẳng xa lìa.

Thiện Hiện! Nếu khi Bồ-Tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, khi ấy Bồ-Tát Ma-ha-tát tuy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà chẳng thấy có sở hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng lại chẳng thấy có pháp năng thấy sở hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng chẳng thấy có “chẳng thấy” như thế. Tuy hành Tĩnh lục, Tĩnh tiến, An nhẫn, Tĩnh giới, Bồ thí Ba-la-mật-đa mà chẳng thấy có sở hành Tĩnh lục cho đến Bồ thí Ba-la-mật-đa, cũng lại chẳng thấy có pháp năng thấy sở hành tĩnh lục cho đến Bồ thí Ba-la-mật-đa. Cũng chẳng thấy có “chẳng thấy” như thế.

Như vậy cho đến tuy tu Nhất thiết trí trí mà chẳng thấy có sở tu Nhất thiết trí trí, cũng lại chẳng thấy có pháp năng thấy sở tu Nhất thiết trí trí, cũng chẳng thấy có “chẳng thấy” như thế, cũng lại chẳng thấy có pháp năng dứt tất cả tập khí phiền não nói nhau.

Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp đem vô sở đắc mà làm phương tiện, nên hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát khi đối tất cả pháp đem vô sở đắc mà làm phương tiện tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, khi ấy ác ma sanh rầu khổ lớn, phiền oán đau độc như tên bắn vào tim. Ví như có người cha mẹ chết mất, thân tâm đau đớn, ác ma cũng vậy.

Liên đây, Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Vì một ác ma thấy chúng Bồ-Tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp đem vô sở đắc mà làm phương tiện tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, sanh rầu khổ lớn, phiền oán đau độc như tên bắn vào tim, hay tất cả ác ma khắp thế giới Tam thiên đại thiên đều cũng như thế?

Phật bảo: Thiện Hiện! Tất cả ác ma đầy khắp thế giới Tam thiên đại thiên đều cũng như thế, đều ở tòa mình ngồi chẳng được tự yên.

Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát thường nên an trụ hành trụ vi diệu Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu. Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát năng trụ như thế, thế gian, trời, người, a-tổ-lạc thấy rình tìm chỗ xấu trọn chẳng thể được, cũng lại chẳng năng nào loạn chướng ngại được. Vậy nên, Thiện Hiện! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát muốn được Vô thượng Chánh đẳng

Bồ-đề, phải siêng an trụ hành trụ vi diệu Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu.

Thiện Hiện! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát năng chính an trụ hành trụ vi diệu Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, thời năng tu mãn Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát năng chính tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu bèn năng đầy đủ tu mãn tất cả Ba-la-mật-đa.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Sao là Bồ-Tát Ma-ha-tát năng chính tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, bèn được tu mãn Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu khi không trái ngược, đem tâm tương ưng Nhất thiết trí trí mà hành bồ thí. Lại đem công đức bồ thí như thế cùng các hữu tình đồng chung hồi hướng Nhất thiết trí trí. Thiện Hiện! Đây là Bồ-Tát Ma-ha-tát năng chính tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu tu mãn Bồ thí Ba-la-mật-đa.

Nếu Bồ-Tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu khi không trái ngược, đem tâm tương ưng Nhất thiết trí trí mà hành Tịnh giới, An

nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Lại đem công đức Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã như thế cùng các hữu tình đồng chung hồi hướng Nhất thiết trí trí. Thiện Hiện! Đây là Bồ-Tát năng chính tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, tu mãi Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-Tát Ma-ha-tát năng chính tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu bền được tu mãi Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

--- o0o ---